

NÁRODNÍ EKONOMICKÁ RADA VLÁDY

Rámec Strategie konkurenceschopnosti a výchozí náměty

Prezentace výstupů kapitoly Vzdělanost

Garant: Daniel Münich

Koordinátor: Prof. Michal Mejstřík

28.2.2011

ÚVOD

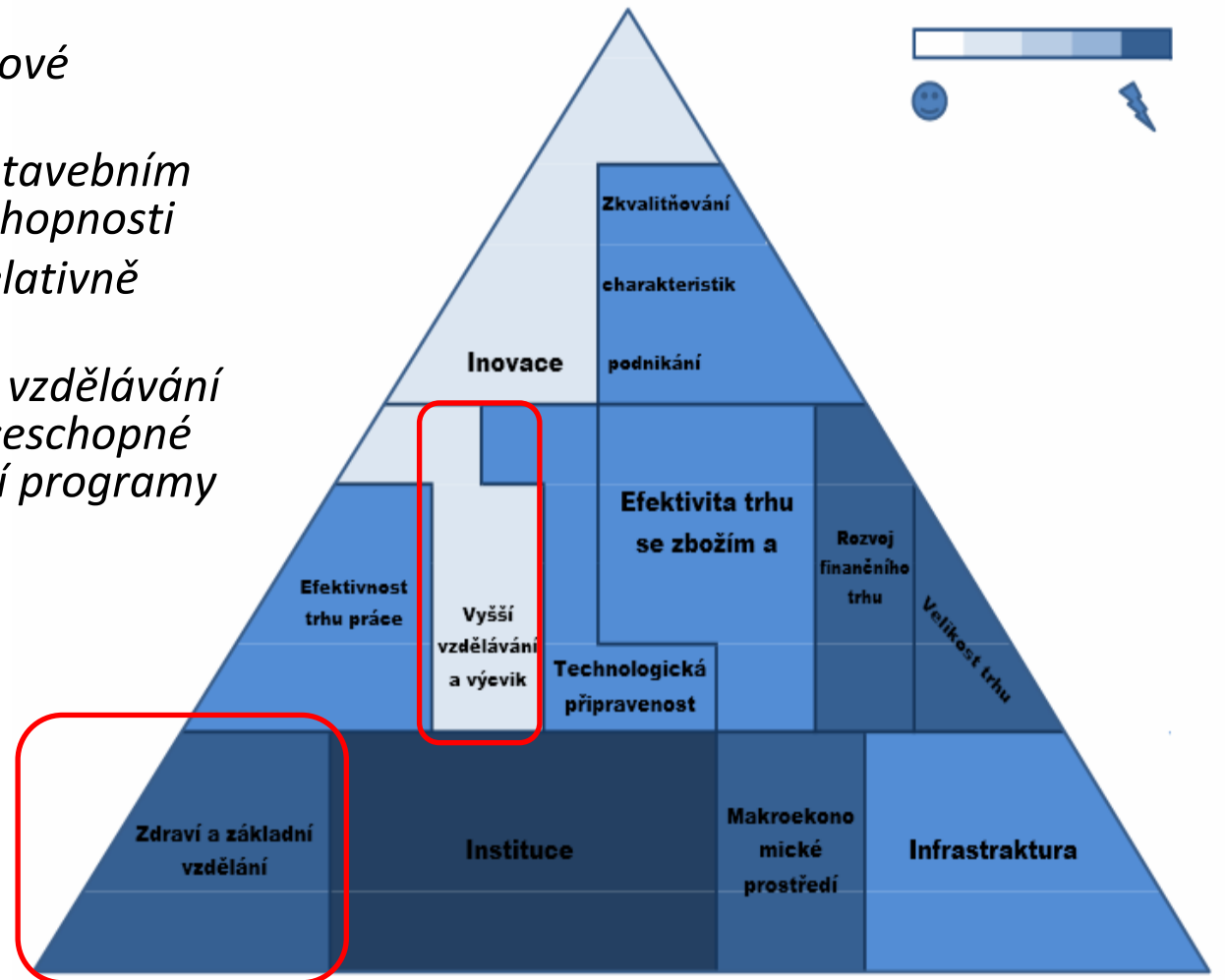
- **Workshopy každé pondělí 10.00 – 12.00**
 - instituce (21.2.2011)
 - **vzdělanost (28.2.2011)**
 - trh zboží, služeb a práce - daně (7.3.2011)
 - finanční trhy (14.3.2011)
 - technologická připravenost (21.3.2011)
 - podnikání a inovace (28.3.2011)

INSTITUCE A KONKURENCESCHOPNOST

*Pyramida faktorů necenové
konkurenceschopnosti*

- *základní vzdělávání je stavebním
kamenem konkurenceschopnosti*
- *v ČR hodnoceno jako relativně
slabé*
- *bez kvality v základním vzdělávání
nemohou být konkurenceschopné
ani navazující vzdělávací programy*

KAPITOLA VZDĚLANOST

Garant

Daniel Münich (NERV a CERGE-EI)

Koordinátor pracovní skupiny

Josef Stejkoza (VŠE)

Členové pracovní skupiny

Jan Färber (VŠE), Jáchym Hercher (IES UK), Jan Indráček (Oxford University), Dagmar Katreniaková (CERGE-EI), Jan Straka (CERGE-EI), **Marek Škorpil (VŠE)**, Jiří Voříšek (VŠE)

VZDĚLANOST: charakter a účel materiálu

- Součást rámce konkurenceschopnosti
- Vztah k agendě MŠMT
- Postihuje širší a dlouhodobější aspekty
- Pokročilá verze pracovního materiálu
- Připomínky a podklady vítány
- Priority
- Implementační detaily opatření neobsaženy
- Prezentace pouze části materiálu

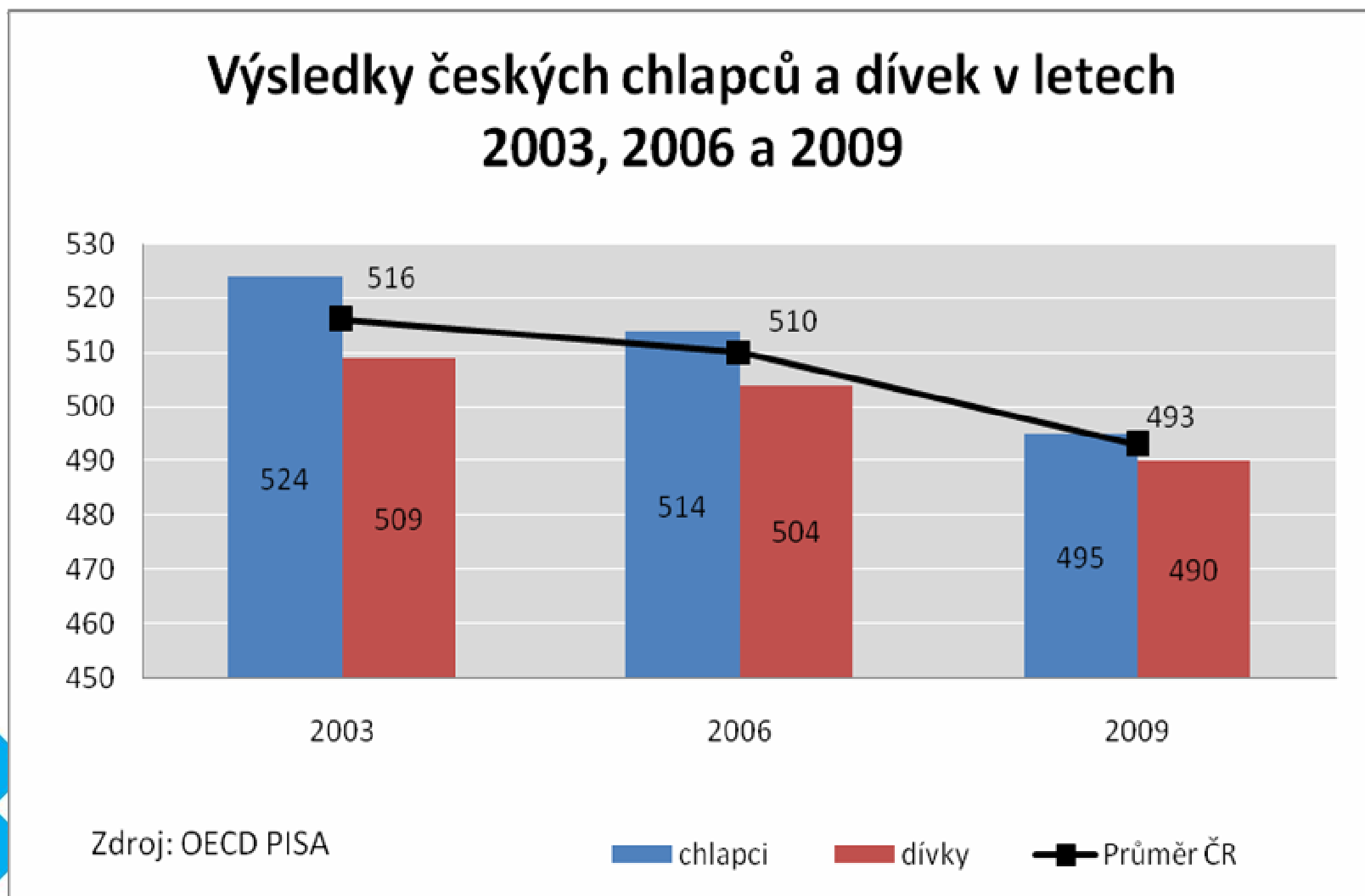
VZDĚLANOST: zdroje

- Analýza naplnění cílů Národního programu rozvoje vzdělávání v ČR (Bílé knihy) v oblasti předškolního, základního a středního vzdělávání;
- OECD VET Review: Učení pro praxi – Přezkumy odborného vzdělávání a přípravy prováděné OECD – Česká Republika.
- McKinsey: Klesající výsledky českého základního a středního školství: fakta a řešení;
- Bílá kniha terciárního vzdělávání MŠMT;
- Odborné posouzení „Bílé knihy terciárního vzdělávání“ vydané Ministerstvem školství v lednu 2009.
- OECD Thematic Review of Tertiary Education: Tertiary Review Czech Republic: Country Note
- ISEA: Na cestě ke znalostní společnosti. Část druhá: Jak dál?
- Výroční zprávy České školní inspekce.

VZDĚLANOST: situace

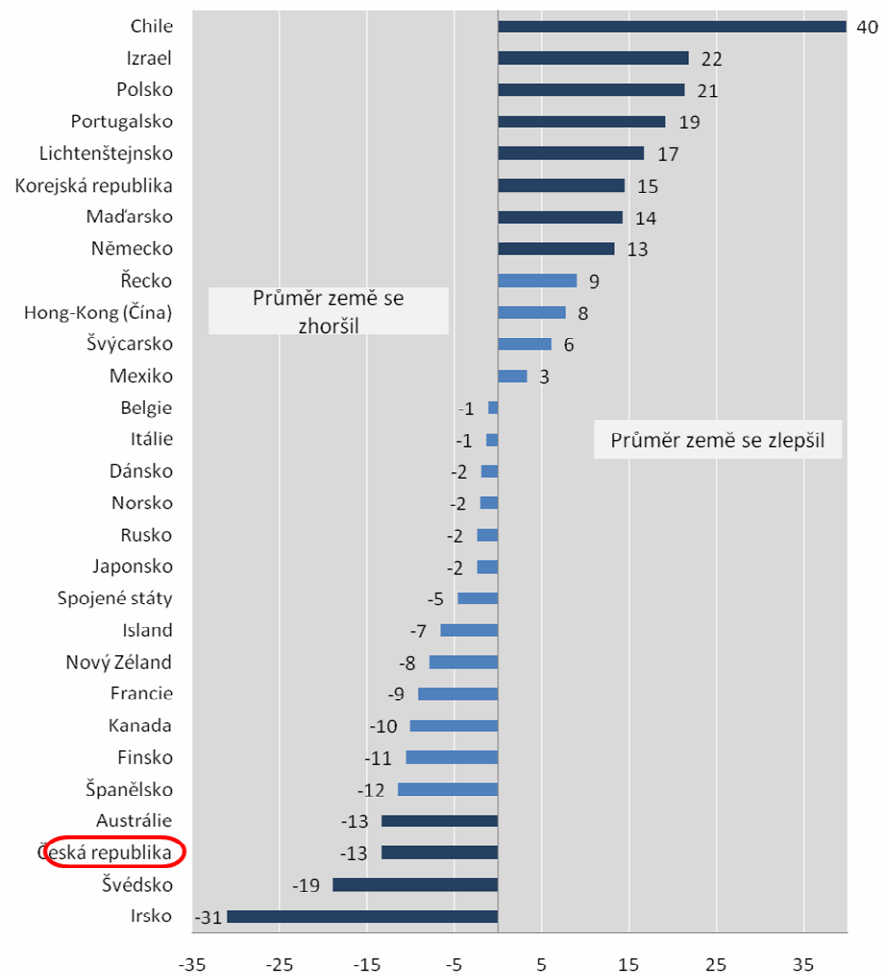
Klesající výsledky v mezinárodních šetřeních gramotnosti dětí 10-15 let a minimum informací o stavu a trendech v ostatních úrovních vzdělávání.

VZDĚLANOST: situace

Změny ve výsledcích zemí OECD mezi roky 2000 a 2009

PISA 2009 - Čtenářská gramotnost

Pozn.: Tmavě modré proužky značí statisticky významný rozdíl; světle modré statisticky nevýznamný.

Zdroj: OECD PISA 2009

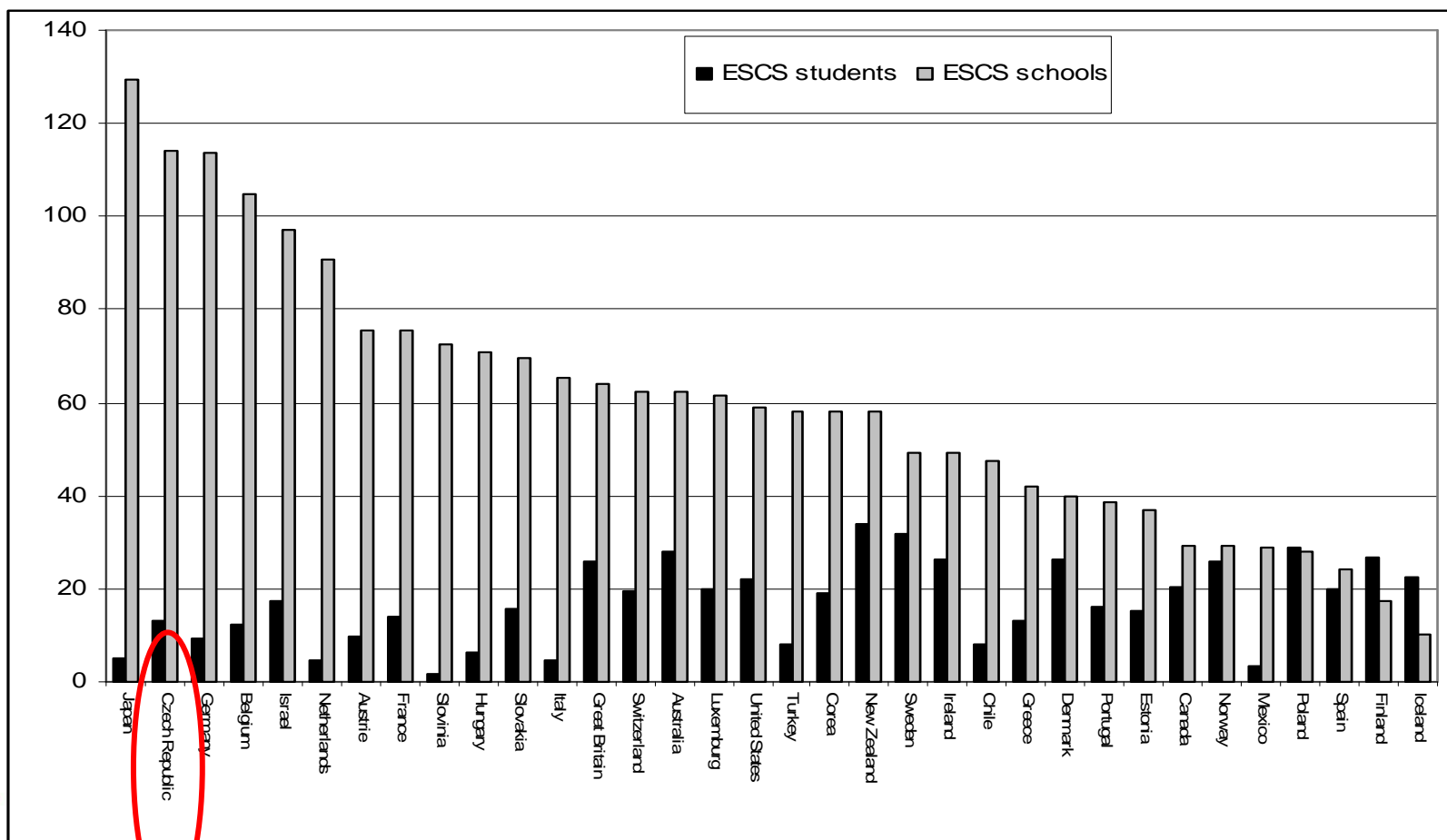

Zdroje:

VZDĚLANOST: situace

Zvýšení výsledku v čtenářské gramotnosti vztahený k jednotkovému zvýšení indexu ekonomicko-sociálně-kulturního statutu. (PISA 2009)

Uvnitř škol & mezi školami

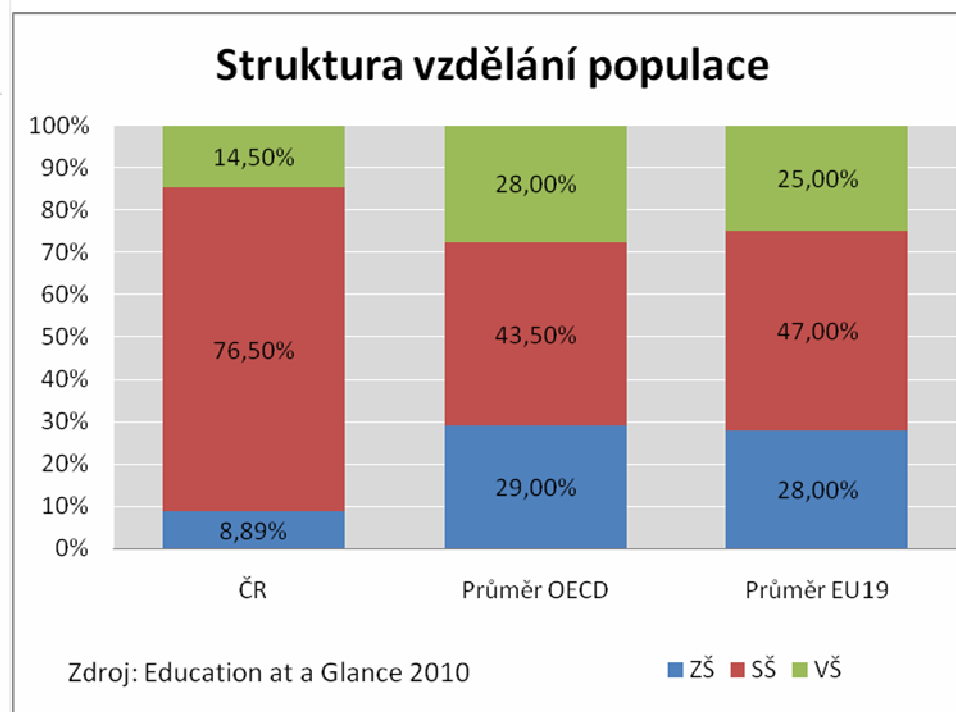
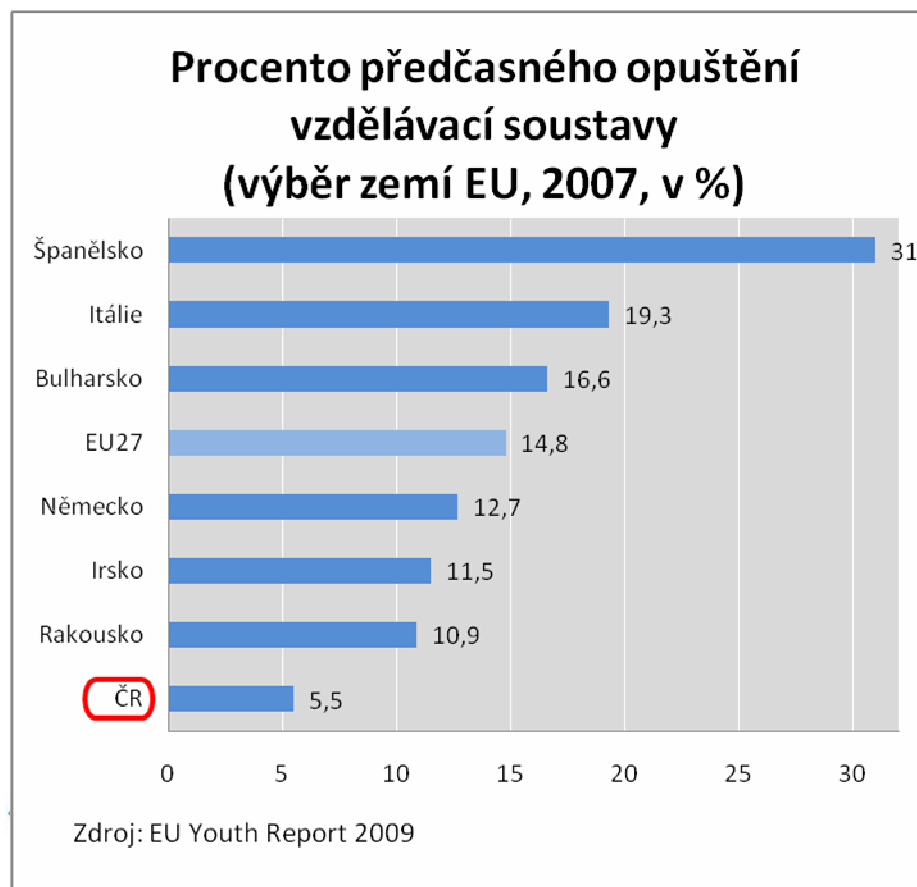

Zdroje:

VZDĚLANOST: situace

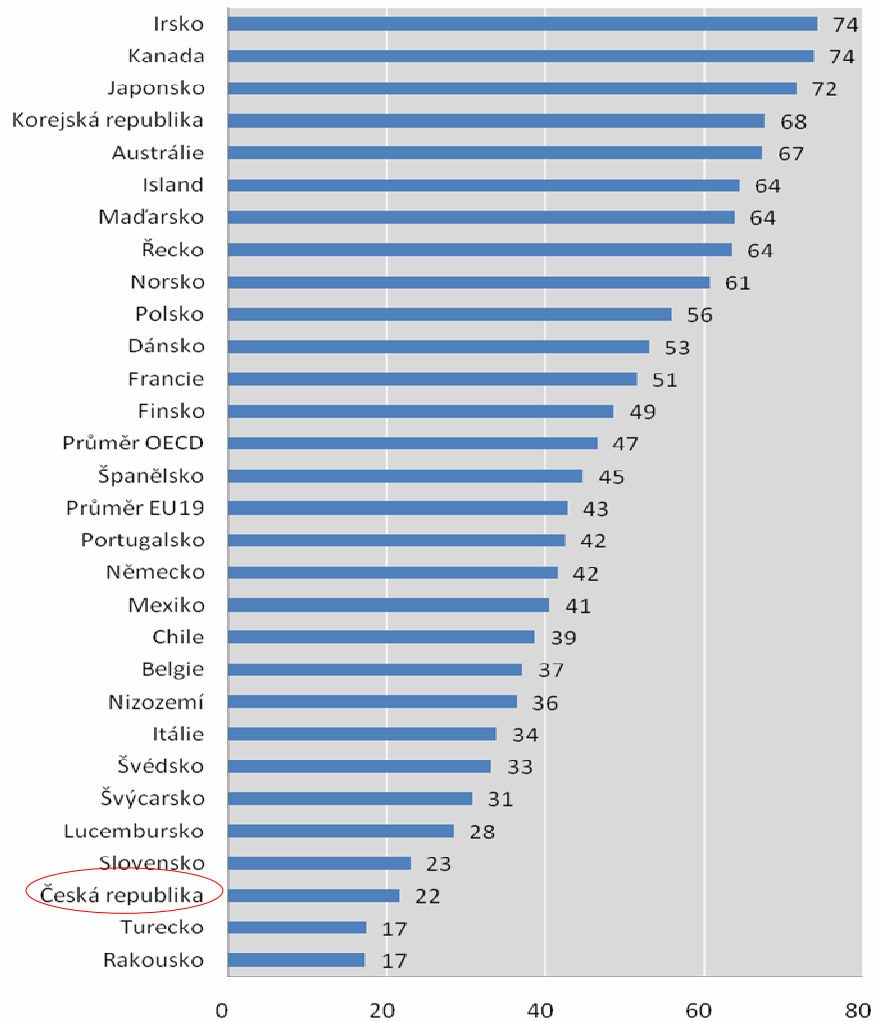
Nízký podíl předčasných odchodů ze vzdělávací soustavy.

Vysoký podíl středoškolsky a nízký podíl vysokoškolsky vzdělané populace a otevření VŠ v poslední dekádě.

VZDĚLANOST: situace

Počet absolventů všeobecně vzděl. programů na SŠ úrovni (2008, v %)

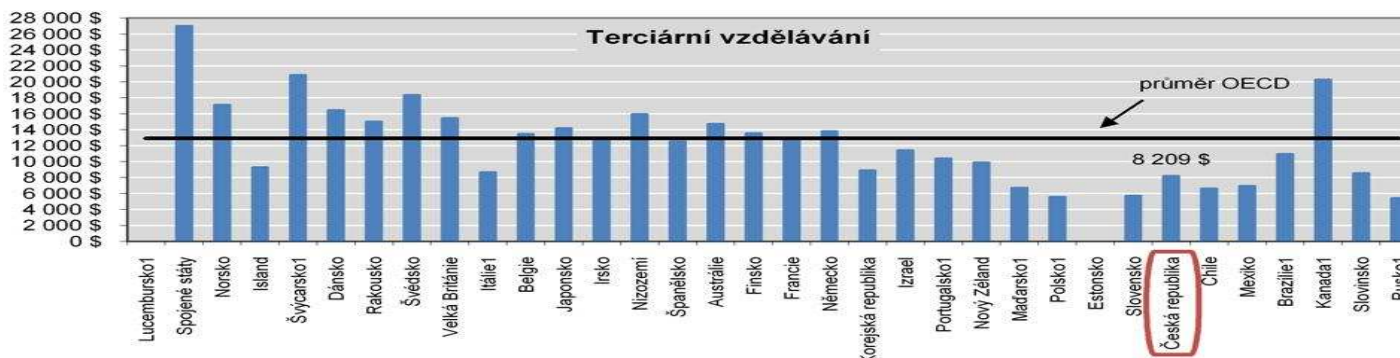
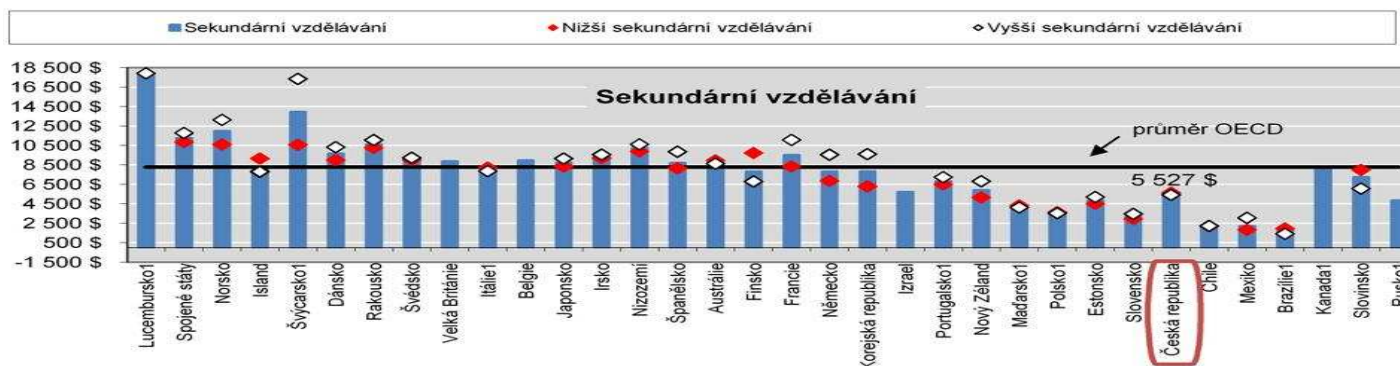
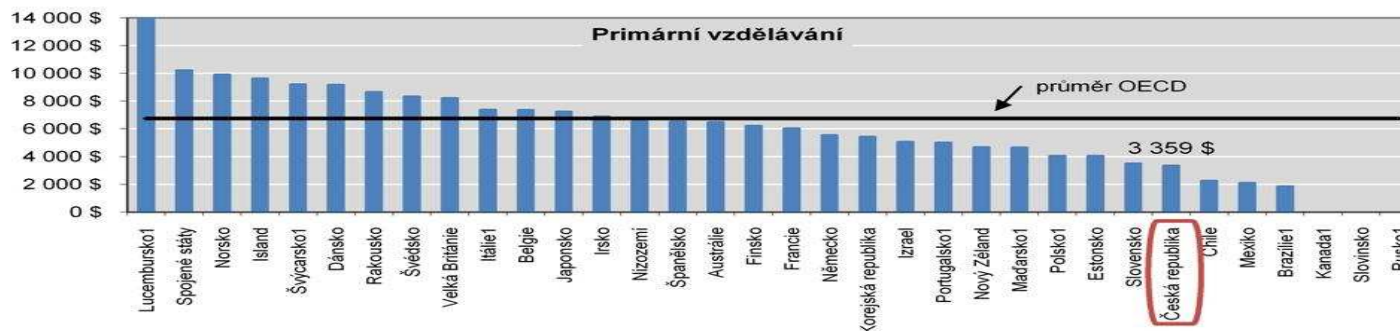
Zdroj: Education at a Glance 2010

VZDĚLANOST: situace

Roční výdaje na studenta na jednotlivých úrovních vzdělávacích institucích (2007) (v dolarech nivelizováno užitím parity kupní síly)

Výdaje na studenta v dolarech, nivelizováno užitím parity kupní síly

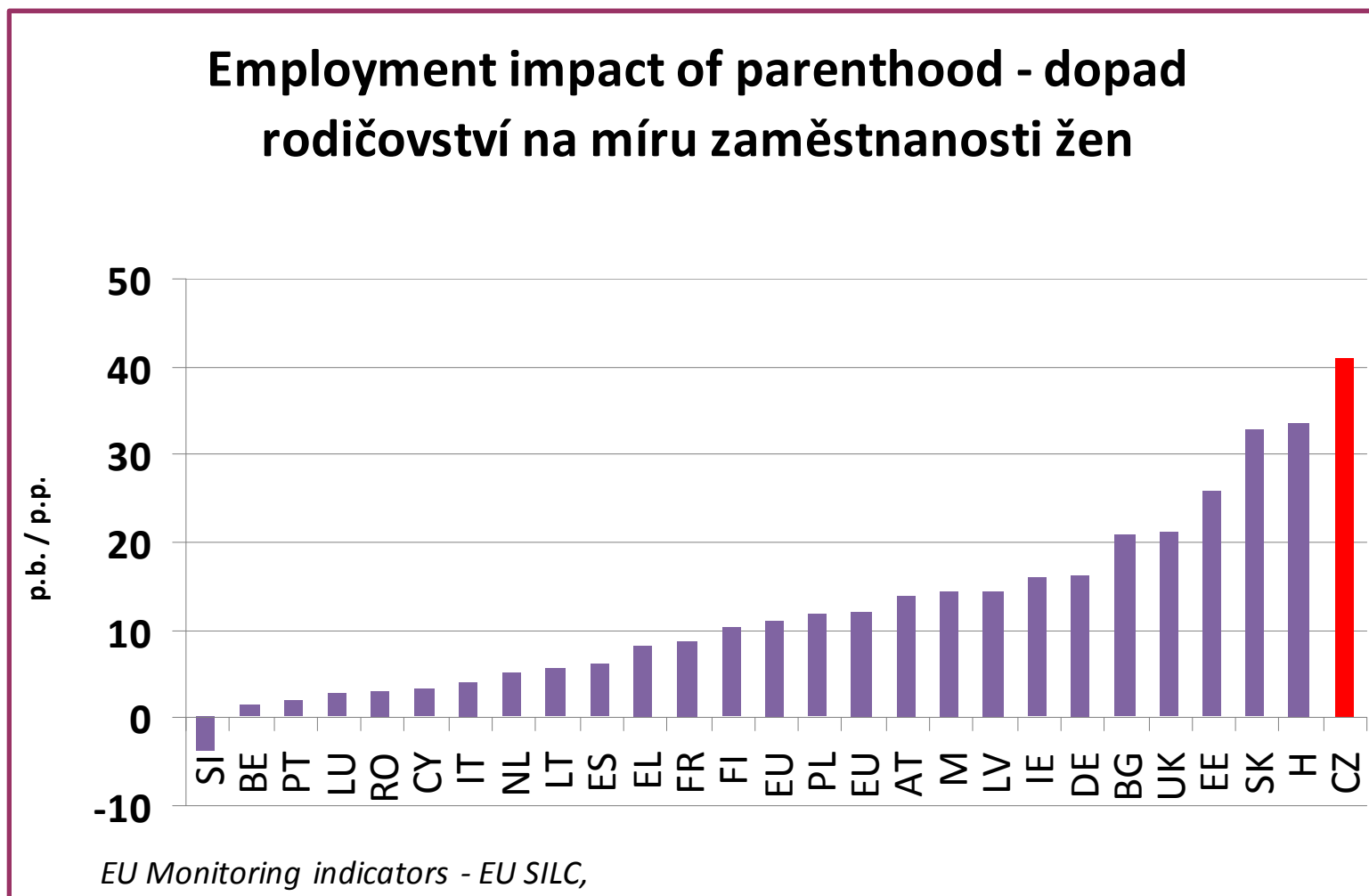

Pozn.: 1= pouze veřejné školy (v Kanadě pouze v terciárním vzdělávání; v Itálii bez terciárního vzdělávání).
Zdroj: Education at a Glance 2010, přílohy (www.oecd.org/edu/eag2010)

VZDĚLANOST: situace

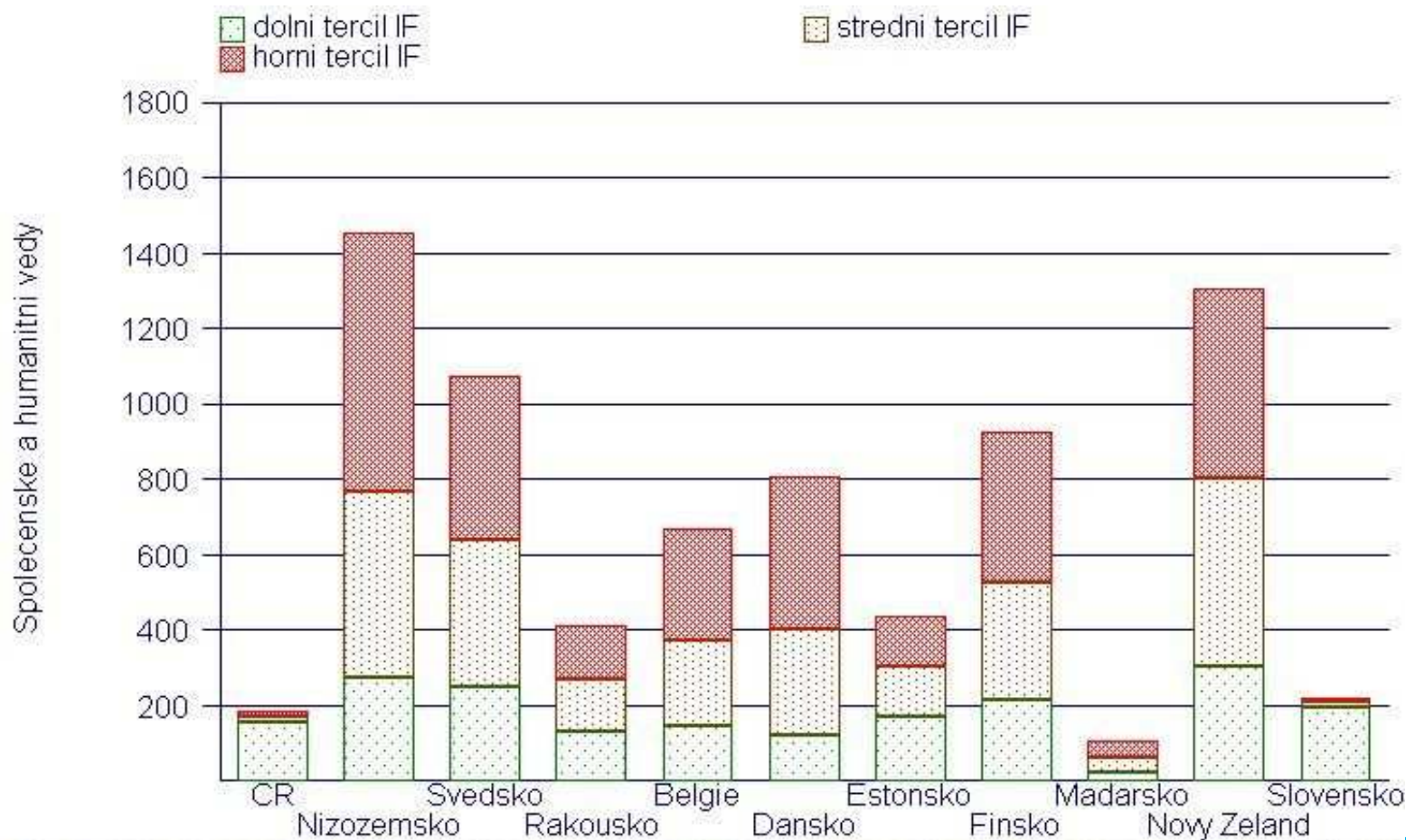
Propad míry zaměstnanosti u matek dětí do 6 let věku (věk žen 20-49 let)

Zdroje:

VZDĚLANOST: situace

Extrémně slabé výsledky společenskovedního výzkumu: počet článků publikovaných v roce 2006 ve 3 skupinách časopisů dle impakt faktoru

Zdroje:

VZDĚLANOST: situace

Další pozoruhodné aspekty

- Velice slabý monitoring a diagnostika
- Prodlužování doby studia
- Mzdy učitelů
- Účast v celoživotním vzdělávání
- Vysoké výnosy z terciárního vzd.
- Slabé umístění VŠ v mez. srovnáních
- Málo diverzifikovaný systém VŠ vázaný na velmi diverz. systém SŠ
- Negativní zkušenosti z reforem a skepse
- A další

VZDĚLANOST: struktura kapitoly

- Širší a dlouhodobější ekonomické a společenské souvislosti
- Od předškolní výchovy až po terciární a CŽV
- Popis situace
- Doporučená opatření

VZDĚLANOST: obecná východiska

- Dynamika ekonomických a společenských změn
- Malá otevřená ekonomika s vlastní měnou
- Svět se nebude přizpůsobovat
- Vzděláváme na svět co bude
- Vzdělání na celý život
- Rostoucí objem informací, faktů, poznatků
- Učení faktů v souvislostech, nikoliv izolovaně
- Klesající role rutiny, rostoucí role kreativity

VZDĚLANOST: širší souvislosti

Potřeba efektivního systémového řízení

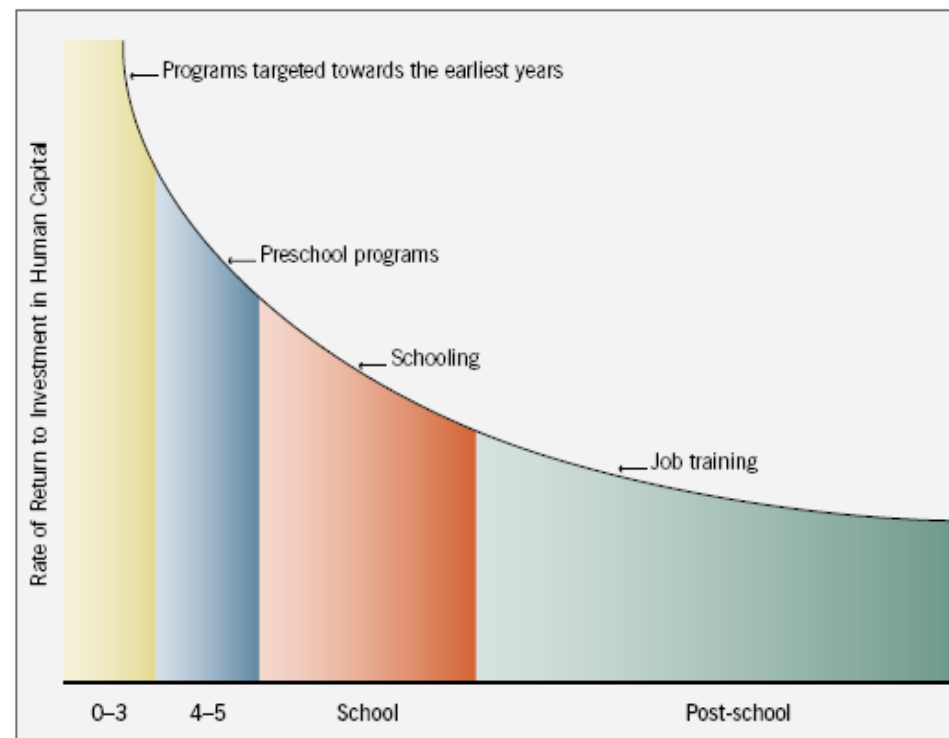
vize → **monitoring procesů** a dosahovaných výsledků sběrem dat → diagnostika, analýzy a identifikace problémů → návrhy a ověřování → implementace změn vzdělávací politiky → **monitoring procesů ...**

t.j. *evidence based policies*

VZDĚLANOST: předškolní výchova

- empirická zjištění
- výnos z investice dle věku
- znevýhodněné děti
- kvalita hraje velkou roli
- **KONTEXT ČR**
- nabídka předškolní výchovy
- nízká participace dětí se slabým soc-ekon zázemím
- špatně monitorovaná kvalita
- skloubení rodinného života a pracovní kariéry
- počet dětí
- dopad na penzijní systém ->

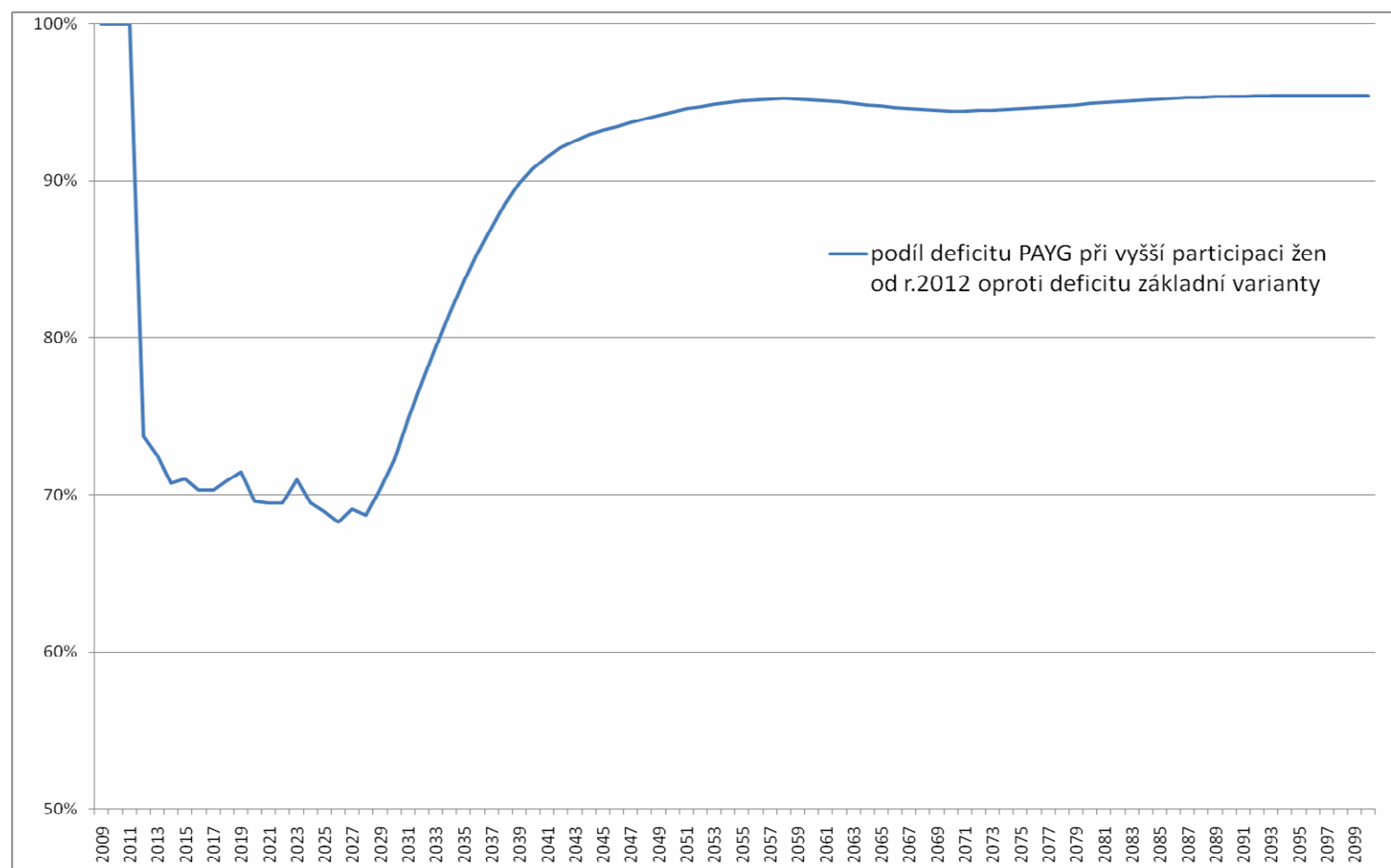

Early childhood education is an efficient and effective investment for economic and workforce development. The earlier the investment, the greater the return on investment.

VZDĚLANOST: situace

Zvýšení participace žen ve věku 20-40 let o 10 p.b. snižuje okamžitě deficit PAYG penzijního systému o více než 10 mld Kč/rok, což představuje více než třetinu každoročního deficitu během následujících 20-30 let.

VZDĚLANOST: předškolní výchova

Doporučení

- Dostupnost
- Kvalita
- Institucionální změny zodpovědnosti a plánování

VZDĚLANOST: základní školství

Zavedení RVP vynechalo nutné prostřední kroky.
Potřeba:

Nastavit standardy → centralizovat základ osnov
→ nastavit systém monitoringu a diagnostiky →
zvyšovat kvalitu stávajících a především nových
učitelů a ředitelů → uvolňovat osnovy a
rozhodování učitelům a školám samotným.

VZDĚLANOST: regionální školství

Návrhy dlouhé řady opatření a cílů

- diagnostika a monitorování
- integrace a využití dat
- analýzy a identifikace příčin
- pozornost znevýhodněným skupinám
 - systematická, cílená, automatická - včasná podpora
- zjednodušení financování
- sladit pravomoci a zodpovědnost
- kariérové poradenství

VZDĚLANOST: regionální školství

- optimalizace sítě škol
- sdílení dobré praxe škol a učitelů
- změna role učitelů
- změny vzdělávání učitelů
- snížení administrativní zátěže vedení škol
- popsat roli učitele a metodická podpora
- vzorové ŠVP
- zaměřit pozornost ČŠI na kvalitu výsledků vzdělávání

VZDĚLANOST: regionální školství

- znalosti v souvislostech
- angličtina, IT a finanční gramotnost
- optimalizace sítě škol
- sdílení dobré praxe
- systém „mistr a učeďník“
- plošné testování a maturity ano, ale velice opatrně a pozor →

VZDĚLANOST: regionální školství

Pozor na nebezpečí plošného testování

- vznik motivací k redukci výuky
- stimulace memorizační přístupů
- motivace k selekci žáků
- manipulace výsledků
- chybné interpretace výsledků
- snahy nevhodně navázat financování
- mylné interpretace absolutní výsledků
- špatně změřenou přidanou hodnotu

VZDĚLANOST: terciární vzdělávání

Jedno z řady témat: diverzifikace

- otevření VŠ
- nedokončená restrukturalizace BC a nMA
- vysoký podíl MA studentů
- malá diverzifikace škol (VaV)

OPATŘENÍ

- usměrňování počtu studentů a financování
- hodnocení výsledků VaV
- informovaný uchazeč a student
- školné a autoregulační mechanismy

VZDĚLANOST: terciární vzdělávání

Školné

- po zavedení univerzálních studentských bezrizikových půjček s přiměřeným úročením
- omezeno pouze stropy
- zdroj dodatečných prostředků VŠ
- selektivní možnost rozvoje škol
- informační a autoregulační role
- racionalizace rozhodnutí škol a studentů

VZDĚLANOST: terciární vzdělávání

... a dlouhá řada problémů a opatření

- nevhodné formy finanční pomoci → granty, půjčky,...
- problémy financování VŠ → víceleté financování, školné, ...
- nedostatek informací o VŠ → informační systém
- neefektivní systém řízení → legislativa,...
- formální akreditace --> změny přístupů a pojetí
- oborová struktura → determinuje regionální školství

VZDĚLANOST: podmínky úspěchu

- simultánní podmíněnost opatření
- výsledky s poměrně dlouhým zpožděním
- identifikace problémů a návrhy opatření snadnější
- realizace obtížnější pro časté příčiny selhání:
 - návrhy opatření nejsou opřeny o věrohodnou evidenci
 - opatření nejsou pilotně ověřená
 - deformace v procesu schvalování legislativy
 - administrativní implementace bez odborného dohledu
 - absence rámce ex-post hodnocení
 - manažerské nezvládnutí

Vhodně kombinovat

finanční zdroje, implementaci a odborný dohled

VZDĚLANOST

Děkuji za pozornost

